

RESOLUCIÓ DE LA SINDICATURA DE GREUGES QUEIXA RELATIVA AL DRET A UNA BONA ADMINISTRACIÓ (GESTIÓ I RECAPTACIÓ)

ANTECEDENTS

Descripció dels fets objecte de la queixa

En data 20 d'octubre de 2023, la ciutadana, representada pel Servei d'Atenció i Denúncia de l'entitat SOS Racisme, va presentar una queixa en aquesta Sindicatura en què exposava el següent:

- El dia 13 d'abril de 2022 havia estat denunciada per la Guàrdia Urbana de Barcelona (GUB) sense que en tingués coneixement. El motiu de la denúncia va ser una presumpta infracció administrativa prevista en la Llei de protecció de seguretat ciutadana, per la negativa a identificar-se.
- Abans de tenir coneixement de la tramitació de la denúncia, la interessada va comunicar els fets a l'entitat SOS Racisme, en considerar que la GUB actuava motivada per biaixos discriminatoris. Des d'aquella entitat es va formular una queixa davant la Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB. El resultat va ser infructuós atesa la manca de prova, ja que només es disposava de la versió de les parts, i eren contradictòries.
- El mes d'abril del 2023, casualment, la interessada va conèixer que tenia pendent el pagament de 727,90 euros derivats d'un procediment sancionador. Quan es va tenir accés a l'expedient administratiu sancionador, es va comprovar l'existència d'alguns defectes que n'havien impedit la notificació. En la documentació constava com a adreça de notificació un pis identificat com a PPTKM.
- Les notificacions d'inici del procediment i la resolució d'aquest es van tramitar incorrectament, ja que els dos primers intents d'ambdues eren infructuosos per "absència del domicili", però en els dos segons intents es manifestava la impossibilitat de lliurament per manca de dades, per tenir l'accés vedat i perquè no hi constava el nom a cap bústia.
- Cridava l'atenció que en els dos primers intents semblava que s'havia localitzat el domicili de la interessada, però aquesta n'estava absent, i que en canvi, en els dos segons intents no es podia localitzar la interessada.

- Tot i això, l'Institut Municipal d'Hisenda (IMH) havia embargat l'import del compte corrent de la interessada, sense que aquesta tingués coneixement de la intencionalitat de l'embargament, i sense que, prèviament, fos publicada en el *BOP* la diligència d'embargament.

Actuacions fetes

Admesa a tràmit la queixa, la Sindicatura va iniciar la instrucció de l'expedient. Va estudiar els fets i la legislació aplicable, amb la finalitat de valorar si s'havien aplicat els **principis de bona administració** per a la salvaguarda dels drets fonamentals a la ciutat.

Després d'examinar el contingut de la queixa i la documentació aportada per la persona interessada, es va considerar convenient dirigir-se **a l'Àrea de Prevenció i Seguretat i a l'Institut Municipal d'Hisenda** per tal de conèixer les intervencions realitzades en relació amb la queixa presentada.

El dia 6 de novembre de 2023 es va sol·licitar a aquest organisme la informació necessària per a l'estudi de la queixa.

Resposta dels òrgans afectats

Els dies 28 de novembre de 2023 i 8 de gener de 2024, aquesta Sindicatura va rebre la informació sol·licitada. Els escrits exposen la tramitació donada a l'expedient una vegada revisades les actuacions notificadores.

CONSIDERACIONS

1. La notificació de l'expedient sancionador

La interessada manifesta que es va instruir un procediment sancionador arran d'una presumpta infracció de la Llei orgànica de protecció de la seguretat ciutadana per la negativa a identificar-se davant dels agents policials. En el moment dels fets, ningú la va informar que se la denunciaria i, posteriorment, no va rebre cap notificació.

En el marc del procediment sancionador, la notificació és un requisit d'eficàcia de l'acte administratiu. Convé recordar que la pràctica de les notificacions està regulada en la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu comú de les administracions públiques (LPACAP).

En concret, l'article 40 de l'LPACAP disposa que l'òrgan que dicti les resolucions i els actes administratius els ha de notificar a les persones interessades que en resultin afectades, en els termes que preveu la llei. Les notificacions s'han de practicar per

qualsevol mitjà que permeti a la persona interessada tenir constància de la seva recepció.

En la mateixa línia, a l'article 11 de l'Ordenança reguladora del procediment sancionador, aplicable a la potestat sancionadora que exerceix l'Ajuntament de Barcelona, **es garanteix a la persona presumptament responsable el dret a ser notificada dels fets que se li imputin**, i tindrà dret a formular al·legacions i a utilitzar els mitjans de defensa que consideri oportuns. I això a l'efecte de fer efectiva la seva possibilitat de defensa abans que l'Administració prengui una decisió definitiva.

En aquest sentit, la Sindicatura vol recordar que és doctrina reiterada del Tribunal Constitucional (entre d'altres, les sentències 157/2007, de 2 de juliol; 54/2003, de 24 de març, i 145/2004, de 13 de setembre) que **cal garantir el dret de defensa i el dret de ser informat de la infracció corresponent en els procediments administratius sancionadors**, d'acord amb l'article 24 de la Constitució espanyola.

Per aquesta raó, existeix una constant i reiterada jurisprudència que diu que sempre que sigui possible **ha de practicar-se la notificació en el domicili de l'interessat i, només en darrer terme, recórrer a la notificació edictal**. En aquest sentit, és exigible a l'Administració una diligència especial perquè garanteixi i possibiliti a la ciutadania l'exercici dels seus drets, de la mateixa manera que li exigeix les obligacions.

2. La revisió d'ofici dels actes administratius

Arran de la intervenció de la Sindicatura de Greuges, l'IMH ha revisat l'expedient objecte de queixa.

Convé assenyalar aquí que les administracions públiques, en qualsevol moment, tenen la potestat de revisar els actes administratius que han dictat prèviament. Com a resultat de la revisió, es pot declarar la nul·litat d'un acte administratiu que hagi posat fi a la via administrativa o que no hagi estat impugnat dins dels terminis legalment previstos, en els supòsits que preveu l'article 47.1 de la Llei 39/2015, d'1 d'octubre, del procediment administratiu de les administracions públiques, entre els quals s'inclouen els actes dictats prescindint del procediment legalment establert, com pot ser la manca de notificació.

En el cas concret, **un cop revisat el procediment administratiu**, s'ha constatat que l'adreça a la qual s'han dirigit les notificacions era diferent d'aquella en la qual consta empadronada la ciutadana, i s'ha conclòs que la pràctica de les notificacions ha estat defectuosa.

Per aquest motiu, l'IMH **ha emès d'ofici una proposta de resolució en sentit estimatori i s'ha acordat la devolució de les quanties ingressades indegudament**.

Una vegada es dicti la resolució per l'òrgan competent, es notificarà electrònicament a la interessada utilitzant l'adreça consignada per la seva representant.

3. L'actuació dels agents policials respecte a persones racialitzades

En el cas objecte d'estudi, la persona promotora considerava que l'actuació policial tenia una motivació racista i, per això, s'havia dirigit a la Unitat de Deontologia i Afers Interns (UDAI) de la GUB. Aquesta qüestió ha estat objecte d'altres queixes de la ciutadania. És convenient recordar que la policia desenvolupa una tasca important en la lluita contra el racisme i la discriminació, perseguint aquestes conductes i vetllant per la seguretat en una societat diversa, amb respecte als drets humans.

Malgrat això, en circumstàncies com la que és objecte d'estudi, la Sindicatura detecta un problema de confiança de la ciutadania en l'actuació dels cossos policials, quan en les intervencions hi ha persones de perfil racialitzat o de col·lectius minoritaris.

Per garantir que la funció policial es desenvolupa amb total neutralitat, la GUB disposa de controls interns que investiguen possibles supòsits de discriminació per part dels agents del cos. Precisament, aquesta tasca està encomanada a la UDAI.

Ara bé, més enllà de la investigació iniciada arran de les queixes de la ciutadania sobre actuacions concretes, **seria interessant dur a terme estudis amplis per tal de determinar si hi ha elements que puguin fer pensar en actuacions policials amb motivacions discriminatòries.**

Convé citar que l'**Oficina per a la Defensa dels Drets Civils i Polítics (ODCiP)** de la Generalitat de Catalunya, en el marc de l'elaboració d'un protocol per erradicar les identificacions i els registres per perfil ètnic per part de les policies de Catalunya, **ha abordat la qüestió de la manca de confiança en l'actuació policial per part de la ciutadania d'origen estranger.**

Entre les mesures preventives que proposa aquest protocol, s'incorpora la necessitat urgent de millorar l'accés i la representativitat de les minories ètniques als cossos policials, per aconseguir reflectir el perfil demogràfic de la societat que representen.

La Comissió Europea contra el Racisme i la Intolerància (ECRI), en la lluita contra el racisme i la discriminació racial en l'àmbit policial, es pronuncia en el mateix sentit. L'ECRI ressalta la **importància d'establir bones relacions comunitàries entre la policia i els grups minoritaris, i insisteix en la necessitat de fomentar la contractació de membres de grups minoritaris a la policia.**

Ara per ara, **al cos de la GUB no es reflecteix aquesta representació de la diversitat i composició social de la ciutat.**

A la Sindicatura de Greuges li preocupa que es puguin donar situacions de discriminació promogudes per agents de l'autoritat a la ciutat. Sabem que el cos policial rep formació específica en aquesta matèria. Però, més enllà d'aquesta formació, creiem convenient aplicar altres mesures preventives i de control que fomentin les bones pràctiques dels i de les agents cap a la ciutadania, especialment pel que fa a la que forma part de col·lectius minoritaris.

DECISIÓ

D'acord amb el que disposen l'article 143 de la Carta Municipal de Barcelona i el Reglament que regula la Sindicatura de Greuges de Barcelona, aquesta institució té com a missió valorar si s'ha produït un greuge. Considerats els fets i les normes aplicables, conclou que, en aquest cas,

- **l'actuació de l'Institut Municipal d'Hisenda no ha estat ajustada a dret pel que fa a la tramitació de l'expedient sancionador a la interessada, tot i que posteriorment ha revisat el procediment i ha declarat la nul·litat i el retorn dels imports embargats;**
- **pel que fa a l'actuació de l'Àrea de Prevenció i Seguretat, es detecta la necessitat de millorar el nivell de confiança de la ciutadania en la policia municipal.**

Per tot el que s'ha exposat, aquesta Sindicatura emet la decisió següent:

- **Recomanar a l'Institut Municipal d'Hisenda** que sigui àgil en la tramitació de la nul·litat del procediment sancionador i en la devolució de les quantitats embargades a la persona interessada.
- **Recomanar a l'Àrea de Prevenció i Seguretat** que s'implementin més mesures positives, que tendeixin a facilitar l'accés i la representativitat al cos policial dels col·lectius minoritaris de la ciutadania de Barcelona.

Aquesta resolució es comunicarà a l'òrgan municipal competent, se'n donarà compte al Plenari del Consell Municipal en l'informe anual reglamentari i s'informarà la persona interessada del seu contingut.